

INFO BULLETIN VOORJAAR 2021

van de Vereniging Deelnemers Nedlloyd Pensioenfonds DNP

DNP

VERENIGING DEELNEMERS NEDLLOYD PENSIOENFONDS

NUMMER

#70

- Van de voorzitter
- In memoriam Ger Sweijen
- Verantwoordingsorgaan
- Jaarstukken 2020
- Toelichting jaarverslag
- Pensioennieuws
- Maritiem Museum Rotterdam
- Puzzel
- Vereniging gegevens

Tot ons grote verdriet kregen wij vorige maand het droeve bericht dat Ger Sweijen, onze initiator, oprichter, erelid en nog steeds onze inspirator is overleden. Na een teruglopende gezondheid kwam het einde in zicht.

Gezien de huidige omstandigheden heeft het afscheid in besloten kring plaatsgevonden. Ger heeft tot het laatst toe belangstelling getoond voor alles wat wij als DNP deden en doen. Ook tijdens onze virtuele ledenvergadering in het najaar van afgelopen jaar heeft Ger zich nog actief in de chat discussie gemengd. Wij zullen zijn enthousiasme en aanwezigheid nog lang gaan missen.

Helaas zijn de omstandigheden in verband met Corona nog steeds zo dat het bijeenroepen van een fysieke algemene ledenvergadering in maart niet verantwoord was. Wij richten ons nu op de derde woensdag van september, dat is dus **woensdag 15 september 2021**, hopelijk weer in de Jaarbeurs in Utrecht. Mocht het dan nog niet verantwoord zijn om een fysieke bijeenkomst te organiseren, dan zullen wij die dag weer een virtuele bijeenkomst houden, zoals wij dat het afgelopen jaar ook gedaan hebben. Wel is het dan de bedoeling ook weer sprekers uit te nodigen, zodat u niet alleen uw eigen bestuur voorgeschoteld krijgt. Houdt u **15 september** dus vrij!

En dan nu het goede nieuws; althans zo begon de brief die wij allen eind 2020 ontvingen van het bestuur van het Nedlloyd Pensioenfonds over de indexatie. En natuurlijk, in het licht van alle persberichten over geen indexatie of zelfs kortingen bij met name de grotere

bedrijfstakpensioenfonds, is de aankondiging van een zekere indexatie positief te noemen. Jammer is wel, dat het bestuur van ons pensioenfonds in deze brief niet duidelijk maakte dat deze indexatie van minder dan het feitelijke inflatiecijfer betekent dat het pensioenfonds niet aan haar eigen ambitie voldoet. Die ambitie is namelijk het volgen van de inflatie, of anders gezegd, het in stand houden van de koopkracht voor alle gepensioneerden en slapers. Dat is helaas niet gelukt. Het goede nieuws is dus, dat wij wel enigszins gecompenseerd worden voor inflatie, maar niet voldoende om onze koopkracht op peil te houden. Hoewel wij blij zijn met iedere positieve indexatie, vinden wij dat het pensioenfondsbestuur in haar brief wel wat duidelijker had mogen zijn. Zoals u van ons mag verwachten, hebben wij onze gevoelens via onze vertegenwoordigers in bestuur en verantwoordingsorgaan duidelijk gemaakt.

Sinds ons vorige bulletin heeft de regering haar eerste ontwerp voor de nieuwe pensioenwetgeving ter consultatie vrijgegeven. In principe was dit de ambtelijke uitwerking van het in 2019 gesloten pensioenakkoord. Bedoeling van het ter consultatie vrijgeven is dat belanghebbenden en andere geïnteresseerden hun commentaar en eventuele suggesties kunnen deponeren op de website van het Ministerie. Daar is zeer veel gebruik van gemaakt, in de vorm van bijna vijfhonderd reacties. Deze reacties worden al dan niet verwerkt in de definitieve wetsvoorstellen, die in principe voor het zomerreces van de Tweede Kamer zullen worden ingediend. Of die termijn gehaald wordt, is twijfelachtig. Ook de uitkomst van de recente verkiezingen en de nu lopende formatie van een nieuw kabinet spelen daarbij een rol. Bestudering van de nu voorliggende concepten leiden tot de conclusie dat het voor gesloten fondsen praktisch onmogelijk wordt over te gaan naar het nieuwe pensioensysteem. Het is nu nog te vroeg om vast te stellen of dat nieuwe systeem voor een fonds als het onze voordelig zou kunnen uitpakken. Wat wij echter belangrijk vinden, is dat ook gesloten fondsen de keuzevrijheid hebben

op het juiste moment en met de juiste informatie een keuze te kunnen maken tussen alles bij het oude laten of meegaan in de nieuwe tijd. Voor een gesloten fonds is natuurlijk een belangrijk punt hoe in beide systemen de mogelijkheden tot indexatie geregeld zijn.

Als DNP hebben wij ook formeel gereageerd op de consultatie, en wel met een oproep aan de minister om deze keuzevrijheid voor gesloten fondsen ook vast te leggen in de nieuwe wetgeving. Wij hebben onze ideeën ook meegegeven aan de Koepel Gepensioneerden. Deze KG, waar wij als DNP lid van zijn, heeft onze oproep ook meegenomen in hun eigen reactie op de consultatie. Uiteraard hebben wij onze gevoelens in deze ook neergelegd bij het bestuur van het Nedlloyd Pensioenfonds met een sterk verzoek zelf ook te reageren op de consultatie, rekening houdend met de belangen van gepensioneerden en slapers. Het bestuur van het pensioenfonds heeft ervoor gekozen een reactie op te laten stellen in samenwerking met enige andere gesloten fondsen; op zich een verstandige actie, aangezien meerdere partijen met één standpunt overtuigender zijn dan een partij alleen. Helaas heeft dit wel geresulteerd in een reactie waar de door ons zo gewenste keuzevrijheid niet in genoemd wordt. Jammer, een gemiste kans. Wel is er gevraagd in genoemde gemeenschappelijke reactie om betere voorwaarden, waaronder geïndexeerd kan worden. Dat laatste is natuurlijk zeer in het belang van ons allen. *)

Wij blijven aandringen bij het bestuur van ons pensioenfonds om in hun eigen contacten met het betrokken ministerie toch weer aandacht te vragen voor zo lang mogelijk keuzevrijheid. Als DNP gaan wij vanaf nu actief meewerken binnen de werkgroep Gesloten Fondsen van de Koepel, teneinde een breder draagvlak voor onze ideeën te zoeken.

Belangrijk om nog te vermelden, dat ingeval van transitie naar het nieuwe pensioenstelsel een vereniging van gepensioneerden ook een

formele rol krijgt, in de zin van bij de wet geregeld hoorrecht. Dit maakt het in ons geval eens te meer belangrijk dat wij als DNP zoveel mogelijk belanghebbenden, gepensioneerden en slapers, vertegenwoordigen; dat maakt onze mening bij genoemd hoorrecht zeker zwaarder. Kortom wederom een oproep aan u allen om oud-collega's die nog geen lid zijn van DNP en wel een pensioen bij ons pensioenfonds hebben opgebouwd op te roepen lid van DNP te worden; dit is in hun eigen belang, maar ook in het belang van ons allen.

Ondertussen wens ik u allen, namens het gehele DNP-bestuur een mooie zomer, in de hoop dat er ruimte zal zijn de Corona maatregelen te versoepelen; maar het allerbelangrijkste: let goed op de gezondheid van uzelf en van uw naasten.

Han van Manen
Voorzitter

**) Alle drie reacties, van DNP, van NPF en van KG, zijn te vinden op onze website: www.vereniging-dnp.nl*

IN MEMORIAM GER SWEIJEN

Op 10 maart jl. overleed ons erelid en medeoprichter van DNP, Ger Sweijen op 90-jarige leeftijd. In de negentiger jaren was Ger, een van de leden van de initiatiefgroep die de oprichting van de Vereniging Deelnemers Nedlloyd Pensioenfonds voorbereidde. Voorts werd Ger, namens de gepensioneerden, verkozen in de deelnemersraad van het Nedlloyd Pensioenfonds. Ik heb, als lid namens de werkgever, Ger daar kortstondig meegemaakt en was meteen onder de indruk van zijn passie en rechtvaardigheidsgevoel. Vanaf september 1996 tot 1 januari 2004 was Ger bestuurslid en plaatsvervangend voorzitter van het bestuur van het Nedlloyd Pensioenfonds en heb ik als toenmalig directeur veel en intensief met hem gediscussieerd over allerlei onderwerpen. In die tijd is er, mede door zijn toedoen, heel veel bereikt voor de slapers en gepensioneerden van het fonds. Denk maar aan extra indexaties voor slapers en gepensioneerden en extra verhogingen voor de kleine pensioenen. We waren het niet altijd met elkaar eens, maar hadden veel en wederzijds respect voor elkaars opvattingen. Onze persoonlijke relatie heeft nimmer geleden onder deze discussies, getuige het feit dat ik ook in huize Sweijen in Baarn te gast ben geweest en daar van een voortreffelijke maaltijd met wijn heb genoten. Ook na afloop van zijn bestuurslidmaatschap en mijn directeurschap hebben we contact gehouden. Ik denk met veel warme gevoelens terug aan deze voor het Nedlloyd Pensioenfonds en DNP zo belangrijke en markante persoonlijkheid en wens Lia, zijn vrouw en hun (achter) (klein) kinderen veel sterkte toe. Het gemis zal groot zijn.

Ton Zimmerman
Secretaris DNP

Eigenlijk zou het verslag van het verantwoordingsorgaan van het fonds (VO) met een enkele zin kunnen worden samengevat: 'We gaan gewoon door met ons werk'. Maar aangenomen dat de geïnteresseerde lezer toch iets meer wil weten, zal ik toch wat meer uitweiden.

Het jaar 2020 werd afgesloten met een advies betreffende de wijziging van het bestuursreglement en een advies inzake de wijziging van het reglement verantwoordingsorgaan.

Daarnaast hebben we uiteraard de vinger aan de pols gehouden betreffende het besluit om te indexeren.

Intussen hebben we dit jaar al weer twee VO vergaderingen gehad én een vergadering met het bestuur. Daarnaast zijn we door Mark van der Kroft, een lid van het auditcomité wat bijgepraat over een aantal vragen die we hadden over het beleggingsbeleid en de zogenaamde investment cases. Binnenkort zullen we weer beginnen aan de jaarlijkse cyclus van het jaarverslag en alles wat daarbij hoort.

'We gaan gewoon door met ons werk'

Ook ontvingen we bericht dat de voordracht voor herbenoeming van Han van Manen als VO lid namens de gepensioneerden is goedgekeurd.

Misschien is het goed om nog eens te benadrukken dat het VO namens de deelnemers en de gepensioneerden de functies van medezeggenschap en verantwoording vervuld. Dat betekent dat U met vragen/opmerkingen over het beleid van het fonds terecht kunt bij het VO. Schroom niet om van die mogelijkheid gebruik te maken.

Hans Muis
Secretaris VO

FINANCIEEL VERSLAG OVER 2020

Bert Tibben, penningmeester, geeft een toelichting op de financiële positie van DNP over het boekjaar 2020:

Ook financieel is het door Corona en bijzonder jaar geworden. De jaarvergadering kon fysiek in maart niet doorgaan, maar is in september wel digitaal gehouden. Dit heeft enerzijds kosten bespaard en weer andere kosten opgeleverd. Ook werd er door het bestuur na januari alleen maar digitaal vergaderd, wat weer veel minder reiskosten ten gevolg had.

EXPLOITATIEREKENING 2020 EN BEGROTING 2021

(in Euro's)	Begroting 2020	Werkelijk 2020	Begroting 2021
INKOMSTEN			
Contributies	26.250	23.835	22.750
Donaties	2.800	2.971	2.500
Rente	-	2	-
Bijdrage van:			
- St. Nedlloyd Pensioenfonds	9.000	6.577	9.000
TOTAAL INKOMSTEN	38.050	33.385	34.250
UITGAVEN			
Algemene ledenvergadering	19.000	13.153	19.000
Informatiebulletins	12.000	11.009	12.000
Bestuurskosten	3.500	2.739	3.000
Lidmaatschap KG	1.950	1.963	2.121
Internet en website	1.100	4.173	400
Bankkosten	700	333	350
Opleidingen	p.m.	-987	650
TOTAAL UITGAVEN	38.250	32.383	37.521
SALDO	-200	1.002	-3.271

Toelichting bij de exploitatierekening 2020 en begroting 2021

Contributies

Over 2020 werd van 1.362 leden contributie ontvangen. Dit is inclusief betalingen die wij verwachten in 2021 nog te ontvangen. In de begroting voor 2021 gaan wij uit van 1.300 leden, op 27 januari 2021 waren dit er 1.322.

Donaties

Dit zijn de bedragen die leden vrijwillig extra overmaken naast de reguliere contributie. Door de daling van het aantal leden zal dit bedrag in 2021 naar verwachting wat lager uitkomen.

Rente

De rente bedraagt sinds 1 april 2020 0,0%

Bijdrage NPF

In principe wordt 50% van het grootste deel van de kosten van de ALV vergoed.

Algemene ledenvergadering

• Bulletin met uitnodiging vergadering in de Jaarbeurs	€ 5.784
• Kaart verzonden bij uitstel vergadering	€ 1.460
• Extra bulletin met uitnodiging online vergadering	€ 2.883
• Kosten techniek online vergadering	€ 3.026
	€ 13.153

Wij gaan er in de begroting van uit dat de algemene ledenvergadering in september 2021 weer in de Jaarbeurs zal plaatsvinden.

Informatiebulletins

Dit zijn de kosten van de twee bulletins die jaarlijks worden uitgegeven, naast het bulletin waarin de uitnodiging voor de ALV is opgenomen. De kosten van dat bulletin staan vermeld onder de kosten van de ALV.

Bestuurskosten

• Brief met verzoek betaling contributie	€ 1.197
• Verzekering bestuurdersaansprakelijkheid	€ 359
• Reiskosten bestuursleden	€ 320
• Abonnement Zoom	€ 68
• Organisatie regiovergadering KG	€ 128
• Diverse kosten	€ 667
	€ 2.739

Met name de reiskosten waren door het online vergaderen dit jaar erg laag. We verwachten dat die dit jaar weer hoger zullen zijn.

Lidmaatschap Koepel Gepensioneerden (KG)

In 2020 was de contributie € 1,30 per lid. Voor 2021 is de contributie € 1,60 per lid, op basis van het aantal leden per 1 januari (1.326).

Internet en administratie

Deze kosten zijn eenmalig hoger, omdat eind 2020 moest worden overgestapt naar een nieuwe provider. De jaarlijkse onderhoudskosten zullen rond € 400,00 bedragen.

Bankkosten

Deze kosten zijn lager door het niet gebruiken van acceptgiro's.

Opleidingen

In 2019 is één cursus gevolgd. Van de kosten is toen 50% vergoed door NPF. Aangezien de betreffende cursist is toegetreden tot het verantwoordingsorgaan, heeft het fonds de andere 50% eveneens vergoed.

Voor 2021 gaan wij uit van het volgen van een introductiecursus (€ 650,00) door beide kandidaat-bestuursleden, waarvan dan 50% wordt vergoed door NPF.

BALANS PER 31-12-2020

(in Euro's)	31 december 2020	31 december 2019
Activa:		
Liquide middelen	71.430	78.285
Debiteuren	7.933	2.056
Totaal Activa	79.363	80.341
Passiva		
Crediteuren	7.624	9.604
Eigen vermogen	71.739	70.737
Totaal Passiva	79.363	80.341

Kascommissie

Net als vorig jaar vormen de heren Rob Frerichs en Ed Wezenaar de kascommissie voor het boekjaar 2020. Hun - al dan niet goedkeurende - verklaring zal in het volgende bulletin worden opgenomen.

Beiden zijn al enige jaren actief als kascommissielid, en hebben aangegeven er mee te willen stoppen.

Daarom zijn wij op zoek naar twee leden die de kascommissie voor het boekjaar 2021 willen vormen. Deze functie neemt niet veel tijd in beslag. U ontvangt na afloop van het boekjaar een aantal Excel- en Word/pdf-documenten, met de complete administratie. Met behulp hiervan kunt u dan controleren of het financieel reilen en zeilen van de vereniging correct is verlopen en vastgelegd.

U kunt zich opgeven bij de voorzitter of de penningmeester, de emailadressen staan in het colofon op de laatste bladzijde van dit bulletin.

Toelichting bij de balans 2020

Liquide middelen

• Bankrekening	€ 1.430
• Spaarrekening	€ 70.000
	€ 71.430

Debiteuren

• Vooruitbetaalde premie verzekering	€ 365
• Vooruit betaalde IT-kosten	€ 364
• Voorraad postzegels	€ 30
• Nog te ontvangen rente spaarrekening	€ 2
• Nog te ontvangen contributies 2020	€ 595
• Nog te ontvangen van NPF-bijdrage ALV	€ 6.577
	€ 7.933

Crediteuren

• Vooruit ontvangen contributies 2021	€ 4.485
• Nog te betalen kostendeclaratie	€ 139
• Reservering voor ALV Utrecht	€ 3.000
	€ 7.624

Eigen Vermogen

• Eigen vermogen per 01-01-2020	€ 70.737
• Exploitatiesaldo 2020	€ 1.002
• Eigen vermogen per 31-12-2020	€ 71.739

De contributie voor 2021 kan worden betaald

Velen hebben de contributie voor 2021 inmiddels betaald. Maar ook zijn er veel leden die dat nog niet hebben gedaan. Daarom nogmaals deze oproep.

U kunt de contributie overmaken op rekening NL65 ABNA 0475 3771 84 t.n.v. Deelnemers Nedlloyd Pensioenfonds te Rotterdam. Als u niet voor uzelf betaalt, vermeld dan in de omschrijving uw naam. De contributie blijft in 2021 € 17,50.

Een hoger bedrag wordt zeer op prijs gesteld, maar is niet verplicht.

Voor buitenlandse leden, de BIC/Swift code van ABN AMRO is ABNANL2A. Betaalt u vanaf een buitenlandse bankrekening, maak dan € 9 extra over in verband met de transferkosten, die ons in dat geval in rekening wordt gebracht.

Het is tot onze spijt niet mogelijk met automatische incasso te betalen. Wel kunt u zelf bij internetbankieren op de computer, of in de app op uw mobiele telefoon of tablet, een periodieke overboeking inplannen.

Pensioennieuws

Internetconsultatie Wet toekomst Pensioen en tijdpad

Sinds de verschijning van het laatste Info-Bulletin in december 2020 is het Pensioenakkoord het pensioennieuws item dat de gemoederen in pensioenland bezighoudt. Op 16 december heeft het Ministerie van Sociale Zaken het voorlopige wetsvoorstel Toekomst Pensioen gepubliceerd en heeft alle belanghebbenden uitgenodigd hun commentaar te leveren. De einddatum van de consultatie was 12 februari 2021.

Het is de bedoeling dat de nieuwe wet vanaf 1 januari 2022 van kracht wordt en de pensioenfondsen en sociale partners (werkgevers en werknemers) tot 1 januari 2026 de tijd hebben om het nieuwe stelsel in te voeren.

Waar gaat het om?

Dit wetsvoorstel betreft een totale herziening van het arbeidsvoorwaardelijke pensioenstelsel. Deze wijziging raakt het overgrote deel van de deelnemers en pensioengerechtigden. De kern is dat de traditionele uitkeringsovereenkomst verdwijnt. De pensioentoezegging vervalt. Daarvoor in de plaats komt een premietoezegging. Pensioen kan alleen worden opgebouwd door een premieregeling met een leeftijdsonafhankelijke (vlakke) premie. Er zijn grosso modo twee typen contracten:

1. Het Nieuwe Contract

De premieregeling kenmerkt zich onder meer door een collectief beleggingsbeleid, waarbij de financiële resultaten op basis van vooraf vastgestelde toedelingsregels worden verdeeld. Er is sprake van pensioenopbouw in de vorm van voor uitkering bestemde persoonlijke pensioenvermogens en van uitgebreide risicodeling, zoals beleggings- en langlevensrisico. De beleggingsresultaten worden per leeftijdscohort toebedeeld.

2. De verbeterde premieregeling

Dit betreft de bestaande zuivere premieregeling, die gekenmerkt wordt door een gescheiden opbouw- en uitkeringsfase, waarbij op pensioendatum een opgebouwd individueel pensioenkapitaal wordt omgezet in een levenslange pensioenuitkering. Het beleggingsbeleid wordt op basis van life-cycles vormgegeven. Financiële mee- en tegenvallers worden direct verwerkt in de individuele pensioenvermogens.

Reacties op internetconsultatie

Vanuit de positie als belangenbehartiger voor alle slapers en gepensioneerden van het NPF heeft de Vereniging Deelnemers Nedlloyd Pensioenfonds (DNP) zich verdiept in de nu ter consultatie voorliggende wetsvoorstellen, en dan met name in de Memorie van Toelichting. Wat opvalt, en ons zorgen baart, is dat er weinig tot geen aandacht voor de zogenaamde gesloten fondsen, zoals het NPF, is; en dan met name voor de gesloten fondsen, die geen formele band meer hebben met vroegere werkgevers.

Onze wens is dat ook voor deze gesloten fondsen er een keuzemogelijkheid komt in de voorgestelde wetgeving. Die keuzemogelijkheden zouden kunnen zijn:

- a. Een nieuwe Pensioenregeling conform de nieuwe wetgeving, waarbij de rol van de sociale partners wordt ingevuld door de fondsorganen en de vereniging van slapers en gepensioneerden.
- b. Doorgaan onder de bestaande pensioencontracten, echter onder een versoepeld Financieel Toetsingskader (FTK); bijvoorbeeld met het verruilen van de huidige rekenrente voor het hogere projectierendement, zoals ook gebruikt in de voorliggende wetsvoorstellen.
- c. Doorgaan zonder iets te wijzigen.

Het argument voor de strenge rekenrente is altijd geweest dat bij een ruimhartiger beleid de gepensioneerden het geld van de actieven opeten; dit argument gaat bij een gesloten fonds niet meer op. Er zijn immers geen actieven meer; nog wel slapers maar die groep is overzichtelijk (geen nieuwe aanwas). Het bestand van het fonds vergrijsst en wordt alleen maar kleiner; kortom de toekomstige verplichtingen zijn veel overzichtelijker dan bij een open fonds.

Reactie NPF op de voorstellen

Het NPF heeft samen met andere gesloten fondsen een reactie op de conceptwetsvoorstellen gegeven en onlangs werd in Pensioen Pro gepubliceerd dat die fondsen pleiten voor afschaffing van de toeslagdrempel. Thans is het pas mogelijk om toeslag te verlenen als de Beleidsdekkingsgraad 110% of hoger is. Het handhaven van deze toeslagdrempel kan verhinderen dat resterende buffer van een gesloten pensioenfonds op evenwichtige wijze kan worden toebedeeld over de tijd, en daarmee over de verschillende leeftijdsgroepen van een gesloten fonds. In het bijzonder wordt ervoor gevreesd dat oudere gepensioneerden erbij in kunnen schieten als de huidige indexatieregels onverkort blijven gelden, en dat het fonds tegen het einde van de looptijd met een overschot blijft zitten.

Er zou een verzoek tot ontheffing ten aanzien van de ondergrens van 110% beleidsdekkingsgraad voor toeslagverlening kunnen worden ingediend. Als DNB deze ontheffing verleent, kan een fonds indexeren zolang de dekkingsgraad na het verlenen van de toeslagen maar boven de grens van het minimaal vereist eigen vermogen (circa 105%) blijft. De tegenhanger van indexeren is korten, dus als gesloten fondsen eerder gaan indexeren, dan gaan ze wellicht ook eerder korten als ze in onderdekking komen.

DNP blijft dit dossier nauwgezet volgen en zal waar nodig actie ondernemen. Wij houden u op de hoogte.

Ton Zimmerman
Secretaris DNP

Lezen bij de Lloyd

Een van de rederijen die opgingen in Nedlloyd was de Koninklijke Hollandsche Lloyd (KHL). Deze Amsterdamse maatschappij bestond, inclusief veranderingen in naam en structuur, tussen 1899 en 1981. De KHL onderhield hoofdzakelijk vracht- en passagiersdiensten op de oostkust van Zuid-Amerika. Als onderdeel van de KNSM nam Nedlloyd de KHL in 1981 over. In 1912 - 13 bedroeg de lange reis van Nederland naar Zuid-Amerika zo'n 23 tot 24 dagen en om de reisduur naar Brazilië, Uruguay of Argentinië voor de passagiers zo aangenaam mogelijk te maken, zorgde de maatschappij voor verschillende mogelijkheden van tijdverdrijf. Een daarvan was de aanwezigheid van een scheepsbibliotheek, een rustige ruimte waarin passagiers zich konden terugtrekken om te lezen en waar een verzameling boeken beschikbaar was.

Leescultuur aan boord

Aanvankelijk namen passagiers hun eigen boeken mee, zo blijkt uit reisbeschrijvingen. Boekencollecties aan boord van schepen, bestemd voor de passagiers, verschenen pas vanaf het midden van de negentiende eeuw, in de dagen dat stoom zeil verving als middel van voortstuwing van schepen.

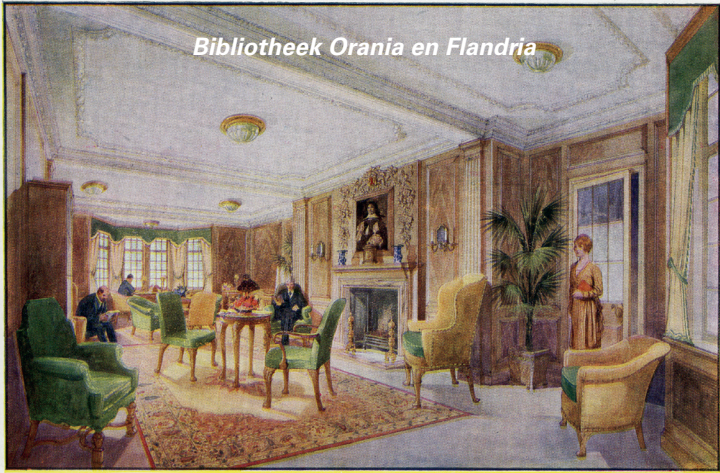
De aanwezigheid van boeken bood niet alleen tijdverdrijf, maar ook rust aan boord. Voor alle grote stoomvaartrederijen waren snelheid en stiptheid het devies en daarom was onrust aan boord niet gewenst. De ontwikkeling van een

bibliotheek aan boord loopt ook samen met die van steeds meer comfort. Om zich van elkaar te kunnen onderscheiden, beconcurrerden rederijen elkaar vanaf circa 1900 steeds meer door luxe te bieden aan de passagiers. Die competitiestrijd leidde tot een andere inrichting van de schepen. De passagiersaccommodatie verschoof naar het meest comfortabele deel van het schip, de middensectie, waar de schommeling het minst voelbaar was. Schepen die uitsluitend waren ingericht voor het vervoer van passagiers, begonnen steeds meer op drijvende hotels te lijken. De nieuwere schepen hadden meerdere dekken boven elkaar, met hutten en zalen, daartussen ruime trappenhuizen en vides. Ruime salons en uitgestrekte promenades verstrekten het gevoel van ruimte. Terwijl tot dan toe gespecialiseerde bedrijven de meubilering en betimmering van de schepen verzorgden, trokken rederijen nu juist belangrijke architecten en moderne ontwerpers aan om de inrichting van hun schepen vorm te geven. Een van die luxueuze ruimtes aan boord was de bibliotheek.

Bedrijfsdrukwerk

Hoewel de folders van scheepvaartmaatschappijen veelal geen specifieke details bieden, maken de illustraties in folders en ander bedrijfsdrukwerk wel duidelijk dat de bibliotheken vaak wijds en stijlvol gemeubileerd waren en dat ze behoorden tot de pronkruimtes van het schip. De fauteuils, sofa's en andere losse voorwerpen werden uitgevoerd in zware materialen om het schuiven door de deining te voorkomen. De bibliotheek maakt daardoor een voorname indruk. Dat is goed te zien op een afbeelding van de bibliotheekinrichting van de 'Gelria' en 'Tubantia' (zie omslagafbeelding). Op de 'Orania' en 'Flandria' was de ruimte van de bibliotheek weelderig ingericht met een haard, houtsnijwerk langs de wanden, een gedecoreerd plafond met elektrische verlichting, kunst, tapijten en exotische planten.

Bibliotheek Orania en Flandria

De scheepsbibliotheek diende verschillende doelen: tijdverdrijf, de mogelijkheid om informatie te zoeken over het te bezoeken land, en de mogelijkheid voor het opdoen van sociale contacten in de bibliotheek als ruimte.

Bibliotheekcatalogi

Het is heel bijzonder dat enkele gedrukte catalogi van de bibliotheken van de schepen van de KHL bewaard zijn gebleven. Bijzonder, omdat die catalogi gebruiksdrukwerk waren. Passagiers leverden geleende boeken niet altijd weer netjes in en dat zorgde ervoor dat de catalogi dan hun waarde verloren en men deze weggegooidde. Die enkele bewaarde catalogi maken duidelijk welke boeken er aan boord aanwezig waren en welke er dus door de passagiers konden worden gelezen. Het boekenbezit aan boord zegt iets over het leesgedrag van de passagiers en het beleid van een rederij als de KHL.

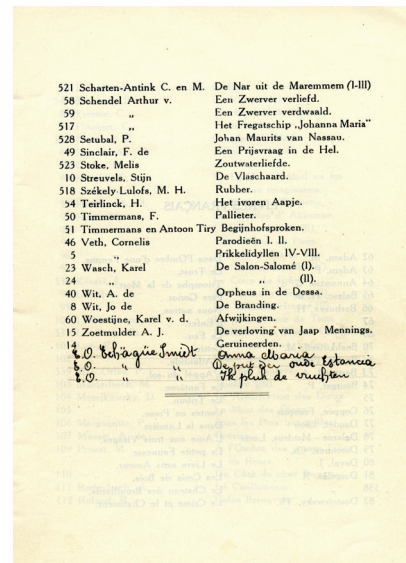
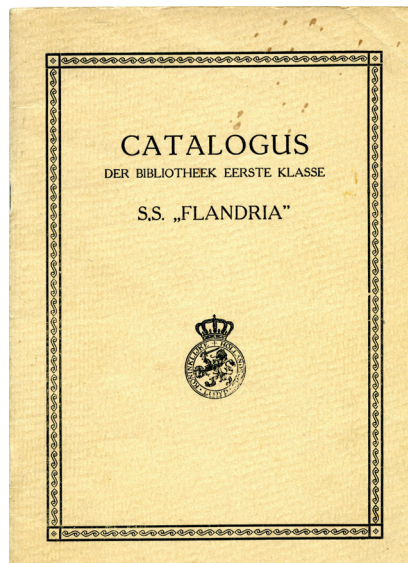
Vaak hadden de schepen van de KHL zowel een eerste als een tweede klasse bibliotheek. Uit de catalogi maken we op dat die beide bibliotheken aan boord van de 'Orania' en 'Flandria' naast Nederlandse, Franse, Duitse en Engelse boeken zelfs Spaanse, Portugese, Argentijnse en Braziliaanse boektitels hadden. Door de inhoud van de verschillende catalogi met elkaar te vergelijken, is te zien welke boektitels op een of welke op meerdere schepen aanwezig waren.

Mogelijk was dit omdat die titels populair en beschikbaar waren of juist omdat de passagiers erom vroegen. Het kan ook zijn dat de rederijen hiermee een bepaald beleid voerden; net zoals ook kunst aan boord een functie had. Kunstwerken, zoals marmer panelen met daarop afgebeelde taferelen van of over het reisdoel, zouden de passagier alvast in de stemming daarvan kunnen brengen. Daarmee kon dan een bepaalde rust aan boord worden gecreëerd. Rederijen hechtten er namelijk aan om passagiers zo veel mogelijk verstrooiing te bieden. Dat is niet, of althans niet alleen, de manier waarop rederijen passagiers verleiden een scheepsreis te maken. Nee, de vele restaurants, bioscopen, casino's, en andere activiteiten, zijn ook bedoeld om afleiding en dus rust aan boord te genereren. Want er is niets zo vervelend als heibel aan boord en passagiers die ruzie met elkaar hebben. Bemanning en passagiers zitten immers allemaal in hetzelfde schuitje!

De catalogus van de eerste klasse bibliotheek van de 'Flandria' geeft een opgave van een scala aan internationale romans, maar ook een aantal woordenboeken en een atlas. De catalogus van de tweede klasse biedt een overzicht van dezelfde categorieën, maar de aantallen verschillen. De eerste klasse bibliotheek is veel groter en voorzien van een ruimer aanbod dan de tweede klasse. De 'Flandria' kon ook meer eerste dan tweede klasse passagiers vervoeren. Om precies te zijn 119 eerste klasse en 104 tweede klasse passagiers. Verder kon het schip 86 tussenklasse passagiers, 97 tussendecks passagiers in hutten en 694 tussendecks passagiers op zalen. Deze verhouding geeft aan dat de passagiers van de eerste klasse veel meer en beter aan hun trekken kwamen dan die van de tweede klasse.

Boektitels aan boord

Onder de Nederlandse boeken zien we veel titels van bekende auteurs en dichters uit die tijd. Een titel als 'Het fregatschip Johanna Maria'

door Arthur van Schendel duidt wellicht op een maritiem geïnteresseerd publiek. En titels als 'Rubber' door Madelon Székely-Lulofs en 'Orpheus in de Dessa' door Augusta de Wit duiden misschien op wat komen gaat, een warm land en klimaat, ook al speelt 'Rubber' zich af op Oost-Sumatra en 'Orpheus in de Dessa' op Java. Soms lees je ook titels als 'Onder den Brandaris' door G.F. Haspels en de 'Camera Obscura' door Hildebrand. Deze verwijzen wellicht op wat de reiziger achterlaat, Nederland. Onbekend is hoe rederijen de boektitels selecteerden: naar de wensen van passagiers of volgens de ideeën van de scheepvaartmaatschappijen? Rederijen wilden hiermee mogelijk de passagiers alvast in de stemming brengen van de landen die zij zouden gaan bezoeken. Mogelijk is in rederijarchieven het antwoord op deze vragen te vinden. Concluderend kan worden gezegd dat reizigers uit alle landen die de KHL vervoerde, ruimschoots aan hun trekken kwamen.

Uiterlijke vormgeving en richtlijnen

De boeken in de boekenkasten van de scheepsbibliotheek waren uniform ingebonden en genummerd en die correspondeerden met de nummers in de catalogi. De uniforme banden moesten het ongeoorloofd achterhouden van boeken ontmoedigen. Lezers ontvingen bij de dekbediende, tegen

een schriftelijk bewijs van ontvangst, gratis boeken te lenen. Men mocht een boek de gehele reis houden, maar moest het wel een dag voor aankomst weer inleveren. De passagiers moesten bij het inleveren van de geleende boeken hun reçu opvragen en vernietigen. Gedurende de reis waren zij aansprakelijk voor de geleende boeken. In geval van verlies of beschadiging was men verplicht de door de administrateur vastgestelde prijs of schadevergoeding te betalen. Kennelijk gebeurde dat nogal eens, waardoor de catalogi van de scheepsbibliotheken hun waarde verloren en in veel gevallen niet meer zijn bewaard. Gelukkig bevinden zich er toch nog enkele in de collectie van het Maritiem Museum Rotterdam! Lezers van dit artikel die over catalogi van scheepsbibliotheken beschikken en deze eventueel willen schenken, kunnen hiervoor contact opnemen met de auteur.

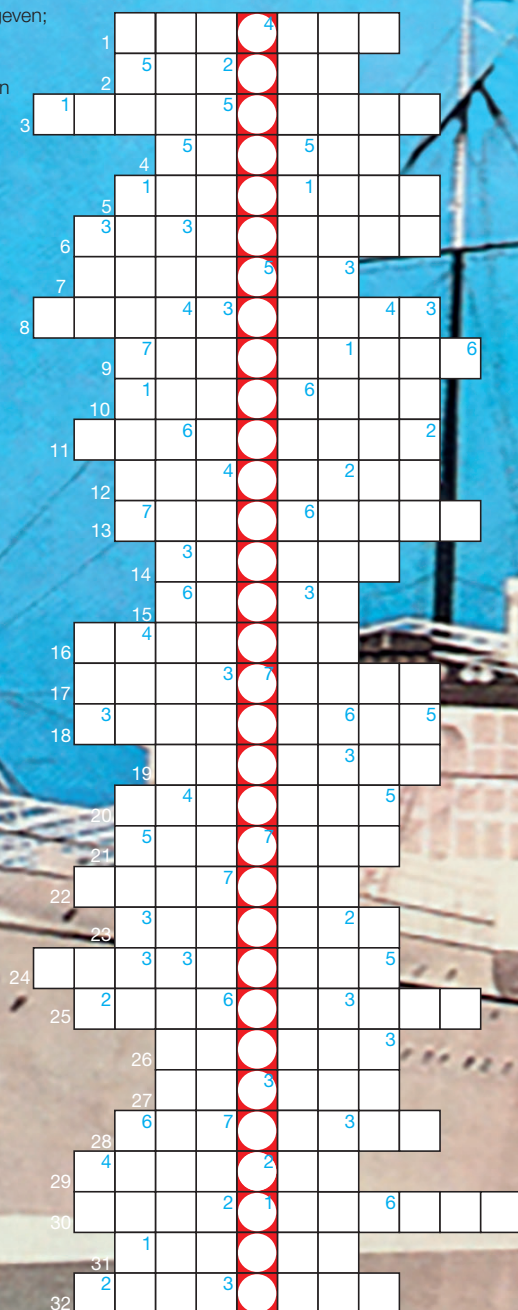
Ron Brand, conservator
Maritiem Museum Rotterdam

Tel. 010 413 26 80
r.brand@maritiemmuseum.nl
www.maritiemmuseum.nl

MARITIEM
MUSEUM

De opzet van deze puzzel is zoals gebruikelijk: Bij een goede oplossing verschijnt in de gemarkeerde verticale kolom een toepasselijke hartenkreet. Als u deze wens vóór 1 juli 2021 inzendt per briefkaart of e-mail aan de secretaris van DNP (voor gegevens zie colofon), onder vermelding "Puzzel april 2021", met uw **naam, adres en woonplaats**, maakt u kans ingeloot te worden voor een leuke prijs. De uitslag verschijnt in het volgende nummer van het DNP INFO bulletin.

Toelichting: Als hulpmiddel wordt een zevental medeklinkers gegeven; hetzelfde cijfer in een hokje betekent dezelfde letter. Een lange "ij" wordt geschreven als één letter "y". Er komen weer enige anagrammen in voor.

1. Nergens zijn de Engelsen nu hier (7)
2. De traditionele dracht van Yoko achter de horizon (6)
3. Het favoriete juweel van Capt. Jack Sparrow (5+5)
4. Gefrituurd is dit insect verdraaid lekker (6)
5. Bakken met een grote mond (8)
6. Aanspreekvorm onder Delftse studenten (9)
7. In Engeland is opgave 4 een populaire sport (7)
8. Hield toezicht op naleving van de avondklok zo'n vier eeuwen geleden (10)
9. Het eerste kledingstuk (9)
10. Worden alle mensen volgens Beethoven (8)
11. In dit deel van een ouderwets vrachtschip is het beneden niet strak (9)
12. De sport die past na beeld en geluid (8)
13. Dure sport na hoog water kan rampzalig zijn (9)
14. Doorgang die spoor en visie verbindt (6)
15. Griekse riviermonding (5)
16. Spaanse worst uit een rijke diertuin in Engeland (7)
17. Vliegt met sarcasme (9)
18. De etage boven opgave 11 (9)
19. Foute soep op zee (7)
20. Shakespeare's verlegen slot in Venetië (7)
21. Leervak op de vloot van Columbus (7)
22. Dienstbaar onderhoud en opslag (7)
23. Opgave 13 op z'n Japans (7)
24. De theeklipper vol whisky (5+4)
25. Het eerste uitstapje per boot is voor de dames (10)
26. Bij deze kunststroming ga je achterstevoren de trap op (6)
27. 60 minuten in de regen in het vrije veld (6)
28. Hij leurt aan de oever van de IJssel (8)
29. Capt. Hook die ooit werd verleid door Mrs. Robinson (7)
30. Kleuters gaan er mee te water en 50-plussers komen er niet meer van af (11)
31. Het korte jasje van Ravel (6)
32. Koninklijke berg in Canada (8)

UITSLAG KERSTPUZZEL 2020 DNP INFO BULLETIN 69

De goede oplossing van de puzzel in het vorige bulletin is: **fyne kerst en veilige jaarwisseling**. De **winnaar**, door loting bepaald, is: **Mevr. Z.M.G. Verhulst uit Haarlem**.

De volledige oplossing van de puzzel is:

1. Port of Spain 2. Blydorp 3. Hendrik 4. Weduwe 5. Ramkoers 6. Goede Raad 7. Albert Cuyp 8. Armstrong 9. Aristoteles 10. Drecht 11. Van Nelle 12. Pestvogel 13. Sylvester 14. Kapitein 15. Dialoog 16. Schicht 17. Regenboog 18. Noorderzon 19. Heksenjacht 20. Pain 21. Salt Lake City 22. Barcode 23. Binnenwateren 24. Smoking 25. Mascotte 26. Fietspad 27. Groenland 28. Hulst 29. Multitasken 30. Haringen 31. Hectogram

Bestuur Vereniging Deelnemers Nedlloyd Pensioenfonds www.vereniging-dnp.nl

Han van Manen
Voorzitter
voorzitter@vereniging-dnp.nl

Hennie Rijntjes
Vice Voorzitter
h.rijntjes@vereniging-dnp.nl

Ton Zimmerman
Secretaris
secretaris@vereniging-dnp.nl

Bert Tibben
Penningmeester
penningmeester@vereniging-dnp.nl

Hans Muis
hans.muis@vereniging-dnp.nl

Jos Lansbergen
jos.lansbergen@vereniging-dnp.nl

Rob Mars
rob.mars@vereniging-dnp.nl

Jeanne Vermaat
ledenadministratie
Panneboeter 17
4701 KG Roosendaal
ledenadmin@vereniging-dnp.nl
telefoon 0165-785544

Leonie Teunissen
Kandidaat-bestuurslid
leonie.teunissen@home.nl

Pieter Bloemendaal
Kandidaat-bestuurslid
pmabloemendaal@gmail.com

Vereniging DNP is aangesloten bij
Koepel Gepensioneerden (KG)
www.koepelgepensioneerden.nl

Opmaak en productie
Efficiënta Offset
www.efficiënta.nl
Krimpen aan den IJssel

Bankrekeningnr. DNP
NL65 ABNA 0 475 377 184

MARITIEM
MUSEUM

het scheepvaart
national maritime
museum